

компетентностной модели развития их специальной компетентности, учета актуального состояния развитости специальной компетентности преподавателей, их потребностей и запросов при формировании учебного содержания, которые удовлетворяют потребности в педагогическом росте, становлении в качестве субъекта педагогической деятельности.

Ключевые слова: обстоятельства, факторы, повышение квалификации, военный педагог, обучение.

The purpose of the article is to determine and ground the organizational and pedagogical conditions of the Higher Military Educational Institutions special subjects lecturers professional competence development in post-graduate education system. The article contains the analysis of scientific researches concerning the determination of the next concepts: «pedagogical conditions», «organizational and pedagogical conditions». The conducted analysis of the scientific works indicates, that the concept «condition» is widespread in the modern scientific researches, with the view to practicality and optimization of educational process. The content of the concept «organizational and pedagogical conditions» is grounded. It presupposes sufficient and necessary circumstances and factors, allowing most beneficial environment of effective Higher Military Educational Institutions special subjects lecturers professional competence development pedagogical model functioning in post-graduate education system to achieve planned educational goals. Educational and pedagogical conditions, aimed at the unification of special subjects lecturers course training, professional competence development model functioning, taking into account the actual state of lecturers professional competence development, lecturers needs and requests during the process of educational content formation, which will satisfy the needs of pedagogical development as a subject of pedagogical practice.

Key words: circumstances, factors, further training, military pedagogue, training.

УДК 371.134:372.4

Степанюк Катерина Іванівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ

ТЕХНОЛОГІЧНО-ПРОЕКТУВАЛЬНІ УМІННЯ МАГІСТРІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ: СУТНІСТЬ, СТАН ТА НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ

Стаття присвячена актуальним проблемам фахової підготовки магістрів спеціальності 013 «Початкова освіта». Акцентовується увага на поняттях «уміння», «проектна діяльність», «технологічно-проектувальні вміння» та їх інтерпретації у сучасній науковій літературі. Розглядаються особливості формування технологічно-проектувальних умінь магістрів початкової освіти у процесі гурткової роботи, участі у науково-практичних конференціях та впровадження методу портфоліо. У статті зазначено, що для формування технологічно-проектувальних умінь важливим є проведення Днів науки в університеті, які дозволяють студентам не лише презентувати власні наукові досягнення, а й збагатити власний досвід.

Ключові слова: технологічно-проектувальні вміння, проектна діяльність, портфоліо, гуртки та проблемні групи, наукові студентські конференції.

Постановка проблеми. Освітня програма підготовки магістрів початкової освіти визначає основні складові діяльності через проектну, технологічну та конструктивну функції. Для формування та розвитку технологічно-проектувальних умінь важливим є здійснення проектної діяльності студентів-магістрантів. Відтак, магістранти мають не тільки володіти всім комплексом технологічно-проектувальних умінь, а й сформувати такі вміння в учнів початкової школи. Важливою умовою ефективності формування технологічно-проектувальних умінь магістрів педагогіки і методики початкової освіти може стати організована на технологічних засадах проектна діяльність, що зумовлює подальше розгортання наукових розвідок з проблем використання проектної технології у вищій педагогічній освіті.

В умовах інтеграції вищої освіти України у світовий та європейський освітній простір перед вищими навчальними закладами поставлено низку невідкладних стратегічних завдань, а саме: здійснювати підготовку національної інтелігенції; сприяти оновленню і збагаченню інтелектуального генофонду нації; вихованню її духовної еліти; примножувати культурний потенціал, який забезпечить високу ефективність діяльності майбутніх спеціалістів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність фахової підготовки магістрів спеціальності 013 Початкова освіта зумовлюється запитом суспільства на формування особистості, яка володіє не тільки системою спеціальних знань та професійних умінь, а й має високий рівень сформованості професійно важливих компетентностей відповідно до європейських стандартів якості освіти.

Пріоритетні напрями розвитку вищої освіти України регламентуються відповідними державними документами. У Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 року (2012 р.) зазначається, що головними завданнями реформування вищої освіти є виховання особистості, здатної здійснювати продуктивну професійну діяльність на високому науковому та

фаховому рівнях [8]. На вимогу Закону «Про вищу освіту» (2014 р.) сьогодні розробляються освітні програми підготовки молодших бакалаврів, бакалаврів та магістрів початкової освіти. Є необхідність у запровадженні наскрізних навчальних планів нового покоління та розробці на їх основі навчальних програм, що забезпечить умови для оптимізації навчального процесу та формування високого рівня професійної компетентності майбутніх фахівців спеціальності 013 Початкова освіта.

Освітня програма підготовки магістрів початкової освіти визначає основні складові діяльності через проектну, технологічну та конструктивну функції. Для формування та розвитку технологічно-проектувальних умінь важливим є здійснення проектної діяльності студентів-магістрантів. Відтак, магістранти мають не тільки володіти всім комплексом технологічно-проектувальних умінь, а й сформувати такі вміння в учнів початкової школи. Отже, аналіз нормативно-правових документів переконливо засвідчує об'єктивну необхідність підвищення вимог до професійної компетентності фахівців, зокрема щодо формування в студентів магістратури технологічно-проектувальних умінь та готовності до їх розвитку в учнів.

Мета статті: на основі аналізу наукових джерел охарактеризувати технологічно-проектувальні вміння магістрів початкової освіти, визначити їх сутність та особливості формування.

Результати дослідження. У тлумачних словниках сучасної української мови «уміння» визначається як здобута на основі досвіду здатність належно робити що-небудь [1, с. 1210; 6].

В Українському педагогічному енциклопедичному словнику «вміння» визначаються як здатність належно виконувати певні дії, заснована на доцільному використанні людиною набутих знань і навичок; вивчення кожного навчального предмета, виконання вправ і самостійних робіт виробляє в учнів вміння застосовувати знання [3, с. 468]. У спеціальній педагогічній літературі визначення сутності поняття «вміння» залежить від

специфіки проблеми, яку автори досліджують. Тому означене поняття психологи та педагоги Л. Виготський, Г. Костюк, В. Крутецький, К. Платонов та ін. розглядають з різних поглядів.

За В. Крутецьким, уміння є здатністю людини виконувати певну діяльність на основі досвіду в нових умовах, а також можливість виконання дій відповідно до мети та умов діяльності [9]. Л. Виготський уміння тлумачиться як знання в дії; застосування знань у навчально-пізнавальній діяльності; спосіб та якість діяльності; здатність індивіда до результативної діяльності. Уміння, на думку вченого, характеризуються свідомістю, інтелектуальністю, цілеспрямованістю, плановістю, прогресивністю, практичною дієвістю, поєднанням розумових та практичних дій [2, с. 78]. Зазначені характеристики розкривають природу вмінь, їх взаємозв'язок з навичками та знаннями. Отже, уміння формуються на основі перенесення набутих знань, уявлень і навичок та адаптації їх до нових умов. Кількість умінь залежить від конкретних видів діяльності людини.

У педагогічній літературі поряд із поняттям «уміння» дуже часто вживається поняття «навички». Існує три концепції співвідношення вмінь і навичок. 1. Уміння є незавершеними навичками, етапом їх створення (С. Кабанова-Меллер, М. Левітов, М. Риков, П. Шимбірев, Л. Шварц та ін.). Відповідно до цієї концепції навички характеризують як стереотипну автоматизовану операцію, необхідну при виконанні елементів предметних дій, де потрібна точність, закріпленість зв'язків, однакових типових дій. Людина, володіючи навичкою, перебуває на більш високому рівні порівняно з тими, хто має відповідне вміння. За цією логікою вмінь, автоматизуючись, стає навичкою. 2. Уміння є вищим утворенням порівняно з навичками (С. Антоненко, Є. Бойко, Г. Костюк, Д. Ніколенко, С. Мілерян, К. Платонов та ін.). Уміння відповідно до означеного підходу, характеризуються здатністю людини здійснювати певну діяльність на основі здобутих знань та навичок. 3. Співвідношення вмінь і навичок розглядається з позицій рівня майстерності при виконанні певного виду діяльності (О. Леонтьєв, Ю. Самарій, Л. Спірін та ін.). Учені розрізняють уміння, які йдуть «слідом за знаннями», та вмінь, що визначають рівні майстерності та виявляються після вироблення навичок.

Ми вважаємо, що прості вмінь за певних обставин перетворюються на навичку, яка відповідно формується на основі вмінь. Разом з тим для вироблення складних умінь необхідні певні навички чи їх узагальнена система.

Сутність умінь як дидактичної категорії розглядалася в роботах В. Бондаря, С. Балашовой, Н. Волкової, Н. Кузьміної, О. Савченко, Л. Спіріна, А. Усової та ін. Так, відома українська вчена О. Савченко характеризує вмінь як категорію дидактики і вважає, що вони становлять «засвоений суб'єктом спосіб виконання практичних і теоретичних дій на основі знань і життєвого досвіду, що формується виконанням вправ і передбачає застосування у звичайних та змінних умовах» [10, с. 211]. Отже, уміння виступає способом діяльності, а процес його формування складається з послідовних операцій, що забезпечують самостійне засвоєння й застосування навичок у варіативних умовах.

У сучасній психолого-педагогічній науці виділяють такі види умінь, формування яких може відбуватися під час професійної підготовки майбутніх фахівців у педагогічних вищах: загальнонавчальні (Ю. Бабанський, І. Лернер), проєктувальні (Ю. Кулюткін, Г. Сухобська), технологічно-проєктувальні (Л. Коваль), презентаційні (С. Моркотун), професійні (Г. Ковальчук) та ін. Зокрема, Л. Коваль технологічно-проєктувальні вмінь вважає провідною складовою професійної діяльності, і саме вони, стверджує вчена, визначають рівень сформованості технологічної компетентності студентів [7, с. 181].

Таким чином, уміння магістрів початкової освіти у широкому розумінні розглядають як дії, що дозволяють узагальнити досвід особистості в процесі практичної діяльності, оскільки вони виступають результатом оволодіння способом, яка базується на знаннях та їх використанні в процесі розв'язання складних завдань; готовності до свідомого їх розв'язання;

передбачає здатність орієнтуватися в нових умовах, використання елементів творчості в процесі викладацької діяльності.

Отже, у нашому дослідженні ми розглядаємо *технологічно-проєктувальні вмінь* магістрів початкової освіти як складову професійної компетентності, що забезпечують прогнозування майбутньої діяльності, послідовності власних дій, пошук оптимальних шляхів здійснення науково-дослідної та педагогічної діяльності.

Важливою умовою ефективності формування технологічно-проєктувальних умінь магістрів педагогіки і методики початкової освіти може стати організована на технологічних засадах проєктна діяльність, що зумовлює подальше розгортання наукових розвідок з проблем використання проєктної технології у вищій педагогічній освіті. В «Енциклопедії освіти» проєктна діяльність визначається як конструктивна і продуктивна діяльність особистості, спрямована на розв'язання життєво значущої проблеми, досягнення кінцевого результату в процесі цілепокладання, планування і здійснення проєкту [5, с. 717]. Зазначена діяльність є одним з унікальних способів людської практики, пов'язаного із передбаченням майбутнього, створенням його ідеального образу, здійсненням та оцінкою наслідків реалізації задуму.

Розвивальний потенціал проєктної діяльності учнів досліджено в роботах І. Єрмакова, О. Мариновської, Н. Матяш, О. Онопрієнко та ін. Розглядаючи специфіку застосування методу проєктів у технологічному аспекті, О. Онопрієнко визначає навчальний проєкт як дидактичний засіб, за допомогою якого учні долучаються до перетворювальної діяльності, що передбачає формулювання проблеми й мети, планування змісту, з'ясування засобів, одержання продукту діяльності. Дослідниця характеризує метод проєктів як інтегративну модель, що включає такі види діяльності: пізнавальну, трудову, спілкування, ігрову, художню, дослідницьку, пошукову, суспільно корисну.

Отже, сучасна вища педагогічна школа потребує нових форм організації навчального процесу, які б забезпечили самостійну пошуково-творчу діяльність студентів. На виконання цих завдань ученими розробляються шляхи впровадження методу проєктів у навчальний процес вищої школи, одним з яких виступає підготовка до цього процесу самого майбутнього викладача. Тому важливим є розглянути основні напрями ефективного застосування методу проєктів як засобу підготовки майбутніх педагогів вищої школи.

З метою формування технологічно-проєктувальних умінь доцільно запропонувати студентам-магістрантам оформлення портфоліо (папка з матеріалами, зібраними в процесі роботи над проєктом). Його досліджено такими вченими, як Е. Мельникова (в контексті оцінювання навчально-дослідницької компетентності студентів та визначення продуктивності співтворчості викладача і студента), І. Кисельова (в аспекті потенційних можливостей як навчального засобу), Р. Чернишова, В. Андрюханова (з погляду пріоритетного напрямку реалізації інноваційних педагогічних технологій в умовах допрофільного та профільного навчання), Н. Гавриш, Л. Коваль, В. Прошкін, Л. Сущенко (в контексті інтеграції в процесі професійної підготовки фахівців у педагогічному університеті) та ін.

Аналіз праць вищезазначених авторів дозволяє стверджувати, що портфоліо виконує такі функції: мотиваційну, оскільки стимулює та орієнтує студентів на досягнення високих навчальних і професійних результатів, розвиток пізнавальних і творчих здібностей; оцінювальну, тому що дозволяє здійснити незалежне оцінювання результатів у будь-якій сфері; рефлексивну, бо – дозволяє самопрезентувати, самооцінити власну діяльність та зробити висновки щодо подальшого самовдосконалення. Вважаємо за доцільне студентам-магістрантам оформлювати власні портфоліо за такою структурою: 1) титульний аркуш – назва навчального закладу, проєкту, автори, група, науковий керівник, термін виконання та захисту проєкту; 2) зміст – перелік основних частин проєкту; 3) вступ (розкривається сутність роботи, обґрунтування актуальності теми, визначається мета і кінцевий результат проєкту); 4) основна частина структується згідно з етапами, діями,

методами, проміжними результатами проектної діяльності (опис і аналіз отриманих результатів теоретичних досліджень; практичне вирішення означеної проблеми (наявні шляхи, методи усунення та вирішення проблеми); 5) висновки – відповідність гіпотези результатам проектної діяльності, оцінка методів розв'язання поставлених завдань, рекомендації, власні пропозиції; 6) список використаних джерел (згідно з чинними стандартами); 7) додатки (схеми, таблиці, малюнки, фото, діаграми, графіки тощо); 8) відомості про автора(ів) проекту (проектна група, роль кожного тощо) [4].

Наприклад, студентам можна запропонувати рольові ігри з використанням методу «портфоліо» на основі проектної діяльності. Провідною є групова форма організації навчальної діяльності студентів, де кожна група обирає лідера та спільно готує проект як форму звітності. Основними складовими проекту виступають: лекція з теми, що призначається для групи (наприклад, методика роботи з папером і картоном в початковій школі) та відповідний конспект уроку. Члени кожної групи готують і проводять лекцію з мультимедійною презентацією, моделюють урок за попередньо розробленим конспектом, розробляють завдання для контролю навчальних досягнень з теми та оформлюють усі результати за допомогою методу портфоліо. Як свідчить практика, за результатами проведення рольових ігор відзначається підвищення рівня пізнавальної самостійності студентів, систематизація знань з курсу «Проектно-технологічна діяльність вчителя початкової школи» та посилення практичної підготовки до проведення навчальних занять у школі першого ступеня.

Однією із складових компонентів формування технологічно-проектувальних майбутніх викладачів педагогіки і методики початкової освіти може стати організація науково-дослідної роботи студентів на засадах проектної діяльності.

Особливого значення набуває створення в навчальному закладі атмосфери співтворчості, залучення до продуктивної діяльності. Для цього, крім аудиторної роботи, доцільно активізувати діяльність проблемних груп та гуртків. Так, студентам-магістрантам можна запропонувати відвідувати гурток «Проблематика і перспективи творчої проектної діяльності у вищому навчальному закладі», метою якого визначено розвиток пізнавальних потреб студентів у дослідницькій діяльності та формування технологічно-проектувальних умінь.

Метою гуртка є усвідомлення майбутніми викладачами ланки особливостей творчої проектної діяльності, розробка та реалізація педагогічних проектів. Гурток є на постійній основі, його заняття проходять у формі засідань, на яких студенти готують та доповідають результати своїх наукових досліджень, обговорюють виступи, у такий спосіб залучаючись до розв'язання проблем педагогічної науки. Цей процес дозволяє ознайомити студентів зі шляхами впровадження результатів наукових досліджень та способами оформлення отриманих результатів. Кінцевий результат діяльності гуртка – виступи на студентських конференціях, публікація тез, статей у наукових збірниках, участь у наукових

читаннях, конкурсах, підготовка повідомлень до Всеукраїнських днів науки, написання магістерських робіт.

Особливе місце у формуванні технологічно-проектувальних умінь майбутніх викладачів педагогіки і методики початкової освіти посідають науково-практичні конференції. Залучення до наукового дослідження за допомогою спілкування з науковцями, без яких, як правило, не обходяться такі заходи, дають змогу початківцям-дослідникам самоствердитися, набутти впевненості, осмислити перспективи своєї подальшої творчої діяльності. Матеріали всіх проведених студентських конференцій потім публікуються, що, у свою чергу, дозволяє відслідковувати динаміку своєї наукової творчості, використовуючи самоаналіз і самооцінку.

На нашу думку, для майбутнього викладача вищої школи необхідним є вміння оформлювати результати власних досліджень. Наукові статті стимулюють дослідницьку мотивацію, розвивають культуру наукового мислення і розвивають навички пошукової роботи (технологічно-проектувальні). З цією метою студентів слід активно залучати до написання наукових статей, тез, доповідей, методичних рекомендацій для майбутніх учителів початкової школи.

Наукова робота студентів-гуртківців знаходить своє відображення у виступах на вузівських, міжвузівських та міжнародних конференціях, написанні магістерських робіт. Для формування технологічно-проектувальних умінь важливим є проведення Днів науки в університеті, які дозволяють студентам не лише презентувати власні наукові досягнення, а й збагатити власний досвід. Саме в їх межах відбувається представлення робіт наукових гуртків, проблемних груп, проводяться секційні засідання, стендові доповіді результатів наукової діяльності студентів і викладачів тощо. Отже, гурткова робота розкриває великі можливості для формування технологічно-проектувальних умінь майбутніх викладачів педагогіки і методики початкової освіти, оскільки дозволяє долучити студентів до системи фундаментальних понять і методів науки, є єдиною ланкою між навчальною та позааудиторною роботою, сприяє формуванню професійної компетентності та готовності до майбутньої викладацької діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Таким чином, формування технологічно-проектувальних умінь майбутніх викладачів педагогіки і методики початкової освіти доцільно здійснювати під час педагогічної практики, організації самостійної, індивідуальної та науково-дослідної роботи студентів. Така робота сприяє створенню спеціального професійно зорієнтованого середовища, що забезпечує оптимальну реалізацію логіки дослідницької діяльності під час проходження педагогічної практики, виконання завдань для самостійної, індивідуальної роботи, участі в діяльності гуртків.

Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні ефективних шляхів формування технологічної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти, складовою якої виступають технологічно-проектувальні вміння.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / кер. вид. проекту М. П. Мовчан, В. В. Нісінчук, В. Й. Клічак. – К. : Видавництво «Дніпро», 2009. – 1332 с.
2. Выготский Л. С. Лекции по психологии / Л. С. Выготский. – СПб : СОЮЗ, 1997. – 144 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник [автор-укл. Гончаренко С. У]. – [2-ге вид., доп. і випр.]. – Рівне : Волинські обереги, 2011. – 552 с.
4. Дидактико-методична підготовка майбутніх фахівців початкової освіти: компетентнісний підхід: колективна монографія / [за заг. ред.: проф. Л. В. Коваль, А. М. Крамаренко, доц. К. І. Степанюк]. – Бердянськ: ФО-П Ткачук О. В., 2015. – С.388-400.
5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України [головний ред. В.Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
6. Загнітко А. П. Сучасний тлумачний словник української мови / А. П. Загнітко, І. А. Шукіна. – Донецьк : БАО, 2012. – 960 с.
7. Коваль Л. Професійна підготовка майбутніх учителів у контексті розвитку сучасної початкової освіти : технологічний підхід : [монографія] / Людмила Коваль. – Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2011. – 330 с.
8. Концепція гуманітарного розвитку України на період до 2020 року [Електронний ресурс] // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 3(12). – С. 11–30. – Режим доступу до журн. : http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/StPrior_12/3.pdf.
9. Крутецкий В. А. Психология обучения и воспитания школьников / В. А. Крутецкий. – М. : Просвещение, 1976. – 302 с.

10. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти: посіб. [для вчит. і метод. початкового навчання] / О. Я. Савченко. – [2-ге вид., доповн., і переробл.]. – К. : Богданова А. М., 2009. – 226 с.

В статье раскрываются аспекты актуальной проблемы подготовки магистров специальности 013 «Начальное образование». Акцентируется внимание на понятиях «умения», «проектная деятельность», «технологическо-проектировочные умения», а также их интерпретации в научной литературе. Автором рассматриваются особенности формирования технологическо-проектировочных умений магистров начального обучения в процессе кружковой работы, участия в научно-практических конференциях и внедрения метода портфолио. В статье представлена важность проведения Дней науки, которые позволяют студентам не только презентовать собственные научные достижения, но и обогатить собственный научный опыт.

Ключевые слова: технологически проектировочные умения, проектная деятельность, портфолио, кружки и проблемные группы, научные студенческие конференции.

The article is devoted to the actual problems of professional preparation of masters of specialty 013 "Primary education". This is due to the society's request for the formation of a personality who possesses not only the system of special knowledge and professional skills, but also has a high level of the professionally important competences in accordance with European standards of the quality of the education. The educational program of preparation of masters of primary education determines the main components of the activity through project, technological and constructive functions. The implementation of the project activity of master-students is important for the formation and development of technologically-designing skills. Therefore, master-students must not only possess the whole complex of technologically-designing skills, but also form such skills in primary school pupils. We consider the technologically-designing skills of master-students of primary education as a component of professional competence, which provides forecasting of future activities, the sequence of their own actions, the search for the optimal ways for the realization scientific research and pedagogical activities. An important condition for the effectiveness of the formation of technologically-designing skills of masters of pedagogy and the methodology of primary education can be organized on a technological basis project activity, which predetermines the further deployment of scientific research on the use of design technology in higher pedagogical education. One of the components of the formation of technologically-designing skills of future teachers of pedagogy and methods of primary education may be the organization of research work of students on the basis of project activities. The conducting of the Days of Science at the University is important for the formation of technologically-designing skills that allow students not only to present their own scientific achievements, but also to enrich their own experience. Presentation of works of scientific circles, problem groups, sectional meetings, posters reports on the results of scientific activities of students and teachers, etc. are occur exactly within the Days of Science.

Key words: technologically-designing skills, project activity, portfolio, circles and problem groups, scientific student conferences.

УДК 378.14

Теличко Наталія Вікторівна

доктор педагогічних наук, доцент,

Мукачівський державний університет, м. Мукачеве

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

У статті досліджено теоретичні питання сутності полікультурної освіти, що знаходило відображення у наукових розвідках багатьох сучасних дослідників. Проведено паралелі в розумінні різних аспектів полікультурної освіти як особливого виду мислення, заснованого на ідеях свободи, справедливості, рівності. Встановлено, що ідеологічний аспект цього феномену науковці характеризують як освітню реформу, спрямовану на перетворення традиційних виховних систем таким чином, щоб вони відповідали інтересам, освітнім потребам, можливостям учнів незалежно від расової, етнічної, мовної, соціальної, гендерної, релігійної, культурної приналежності. Узасадничено наукові підходи дослідників стосовно спрямування майбутнього вчителя до педагогічної діяльності в полікультурному середовищі.

Ключові слова: полікультурне середовище, полікультурна освіта, вчителі, підготовка, наукові підходи, дослідження.

Постановка проблеми. Теорія і практика підготовки підростаючого покоління до життєдіяльності в умовах динамічних глобалізаційних процесів у світі, існування багатомовності й прагнення до національної ідентичності зумовлюють посилену увагу науковців до проблем оптимізації полікультурної освіти. Ще на межі XX – XXI ст. науковці визначали полікультурну освіту як актуальну проблему сучасної школи. Міжнародні організації (ООН, ЮНЕСКО, Рада Європи та ін.) серед глобальних стратегій розвитку освіти в XXI ст. визначають такі важливі аспекти, як підготовка молоді до життя в полікультурному соціумі, щоб навчити людей жити разом, допомогти їм перетворити існуючу взаємозалежність держав і етносів у свідому солідарність [7, с.3]. Відтак актуалізується проблема дослідження різних наукових підходів до використання сучасного методичного забезпечення підготовки молоді до життя в полікультурному суспільстві з урахуванням національних, політичних, етнічних аспектів соціуму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що анонсована проблема знаходила відображення у наукових розвідках багатьох сучасних дослідників. Науковці аналізували еволюцію полікультурної освіти в Україні [1], уточнювали поняття «полікультурність» та «мультикультурність» у науковому дискурсі [5], зосереджували увагу на проблемі формування полікультурної компетентності вчителів загальноосвітньої школи [6], оскільки

вважали полікультурну освіту актуальною проблемою сучасної школи [7] і відтак визначали її стан і перспективи [9]. Так, Ю. Безух, розглядаючи еволюцію полікультурної освіти в Україні, актуалізує означену проблему статистичними даними, вказуючи, що «для врахування освітніх потреб та розвитку етнокультури етнічних груп в Україні формується мережа загальноосвітніх шкіл з навчанням мовами національних меншин. Загалом викладання мовами національних меншин здійснюється у 15% шкіл України» [1, с.25]. У багатьох наукових розвідках використовується термін «полікультурна освіта», яка спрямовується на підготовку людини до ефективної життєдіяльності в багатонаціональному та полікультурному середовищі [7]. Характеризуючи сутність полікультурної освіти, науковці використовують близьке за змістом поняття «мультикультурна освіта». Так, І. Ковалінська, аналізуючи праці сучасних науковців (американських, європейських та російських учених) з питань полікультурної освіти у зарубіжних країнах, встановлює принципову різницю між поняттям «мультикультурний» та «полікультурний», визначає розбіжність поглядів американських та європейських дослідників на поняття «мультикультурний» і встановлює можливість використання даних термінів в українському науковому дискурсі [5, с.65]. Щоб визначити оптимальні шляхи підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності в сучасному полікультурному суспільстві,